

Veliko delavsko vrenje v jeklarski industriji

Lewisova kampanja za organiziranje jeklarskih delavcev je dosegla tako velik uspeh, da bo lahko kmalu stopila na plan in v veliko ofenzivo. Obenem CIO vodi energičen boj za organiziranje in priznanje unije v avtomobilski industriji po vsej Ameriki.

Pittsburgh, Pa., 21. dec. — Tu je večerja prišla konferenca predstavnikov jeklarskih delavcev, ki so upošleli v jeklarski industriji, katero je sklical Lewisov odbor za industrijsko organizacijo (CIO). Po govoru Philipa Murrayja, člana tega odbora, so sprejeli več resolucij, ustanovili reprezentativni svet in opovrgili predlog glede sklicanja splošne konvencije jeklarskih in železarskih delavcev.

Murray je v svojem govoru napovedal vojno kompanijskim unijam, "ki predstavljajo največjo hinavščino in rakotiravo in ovirajo razvoj pravega unionizma v jeklarski tovarni. Sistem kompanijskega unionizma, ki so ga ustvarile jeklarske korporacije in kateri je pod njihovo kontrolo, mora biti odpravljen."

Sprejeta resolucija opisuje kompanijski unionizem kot fars, sleparijo in insult. Neka druga resolucija urgira delegate, naj z vso energijo sodelujejo s Odborom za industrijsko organizacijo, da bodo jeklarski in železarski delavci čimprej organizirani v industrijski uniji.

Program, ki je bil sprejet na konferenci, zahteva minimalno medo pet dolarjev na dan, zvišanje plače \$1.24 onim, ki zdaj prejema \$6 in več na dan, trideseturni delovni teden, plačo in pol za delo ob nedeljah in praznikih. Vsak delavec, ki je upošlel v jeklarski industriji dve leti, mora dobiti teden dni počitnice s plačo na leto, oni, ki so upošleli pet in več let, pa štirinajst dni.

"Mi hočemo pokazati, da jeklarska industrija lahko stori sedaj mnogo več za delavce in delavke kot kdaj prej," je rekel Murray. "Ako bo še nadalje odklanjala kolektivna pogajanja s pravo delavsko unijo, bo morala prevzeti tudi odgovornost za posledice."

Lewisov odbor je zdaj v ofenzivi, da uveri jeklarske magnate, da delavci zahtevajo kolektivno pogajanje preko Zveze jeklarskih in železarskih delavcev. Dokazati hoče, da bodo delavci vztrajali v svoji borbi tudi v slučaju, da federalno vrhovno sodišče razglasi Wagnerjev delavski zakon, ki garantira pravico kolektivnega pogajanja, za neustaven.

John L. Lewis, predsednik rudarske unije in načelnik Odbora za industrijsko organizacijo, je zdaj poslal organizatorje v vsa jeklarska središča vzhodno od reke Mississippi, da organizirajo jeklarje v industrijski uniji. Odbor razpolaga s skladom milijon dolarjev, ki ga bo potrošil v tej kampanji. Po izjavi nekega člana Lewisovega odbora bo oklica na splošno stavka v jeklarski industriji, če se bodo magnati še nadalje upirali kolektivnemu pogajanju in priznanju unije.

Delegatje na pittsburski konferenci zastopajo delavce v tovarnah Allegheny Steel Co., McKeesport Tin Plate, U. S. Steel Corp., American Steel & Wire Co., Carnegie-Illinois Steel Corporation, Youngstown Sheet & Tube Co. in American Steel Spring Co.

Washington, D. C., 21. dec. — John L. Lewis, predsednik rudarske unije in načelnik Odbora za industrijsko organizacijo, ki je šla na delo, da organizira delavce v industrijskih masnih produkcijah v industrijski uniji, je

Domače vesti

Čikaške vesti

Chicago. — Vinko Ločnikar, namestnik v upravnstvu Prosvete, je te dni prejel najboljši božično darilo: sinčka proročja. — Iz So. Chicaga nam poročajo, da je bil primorski rojak Rudi Valentič, ki se zdaj nahaja v Californiji, obtožen tamkaj nekega zločina, toda sodišče ga je oprostil in mu dalo najlepše zadoščenje. Valentič se je pred leti nahajal v So. Chicagu. — Mary Krušević, najbrže Jugoslovanka, stara 36 let in bivajoča na naslovu 1529 W. 46th st., je zadnjo soboto umrla za zadavljenjem. Nekaj drobtin kruha ji je ušlo v sapnik in ji povzročilo smrt.

Umri za poškodbami

Midway, Pa. — Rojak Anton Potočnik je umrl za poškodbami, ki jih je dobil pri delu. Bil je samec, star okrog 50 let in doma iz Poljanske doline nad Škofjo Loko. Pokopan je bil v Imperialu.

Vesti iz Clevelanda

Cleveland. — Mlad ropar je pred nekaj dnevi ustavljen tri rojakine, Mary Kršinič, Karolino Tekavčič in Frances Sterle, ko so ponoči šle domov z društvene seje. Prvi je istrgel iz rok torbice s štirimi dolari in potem je zbežal, ko so ženske začele kričati. — Novi direktorji Cankarjeve ustanove, izvoljeni na zadnjem obtem zboru, se je konstituiral takole: L. Kaferle, predsednik, John Rotar, podpredsednik, Milan Medvešek, tajnik, Joe Frančeskin, blaginjak, Ivan Jontex, organizator; nadzorni odsek: John Prudič, Louis Zorko in F. Strumbelj; gospodarski odsek: Anton Jankovič, Frances Strumbelj in M. Trebec; svetovadni odsek: V. J. Grill, J. Alič in A. Skapin. — Ameriška Domovina še danes ni objavila imen "narodnih tatov", ki so ukradli Cankarjevo sobo, da si jo tisti obljudi preteklo že deset dni.

Iz Južne Amerike

Buenos Aires, Arg. — Sredi novembra je policija prijela Franca Kambiča, ki je doma iz Metlike v Beli Krajini, na obtožbo, da je pred petimi leti ubil rojaka Peršiča v Rosariju. Kambič je zločin priznal in obsojen je bil na osem let ječe.

Mati se je obesila za "božično darilo!"

Toledo, O., 21. dec. — George Ryan je te dni našel svojo ženo obešeno v kleti. Pustila je listek,

Unije za osvoboditev Mooneyja

Kalifornijsko delavstvo v akciji

San Francisco. — Organizirano delavstvo Kalifornije je podvzelo novo akcijo za osvoboditev Mooneyja in Billingsa. V ta namen se je zadnje dni tukaj vršila konferenca, katere so se udeležili zastopniki tukajšnje centralne unije in stavbinskega sveta, nadalje zastopniki centralne unije in okraju Alameda in 36 krajevnih unij.

Na tej konferenci so zastopniki ustanovili "The San Francisco Bay Area A. F. of L. Committee for freedom of Mooney and Billings." Šlični odbori bodo ustanovljeni tudi v drugih krajih države.

Konferenca je tudi sprejela resolucijo, v kateri poziva eksekutivno državno delavsko federacijo, naj se v smislu resolucije, katero je sprejela prošla konvencija Ameriške delavske federacije, obrne na narodne in mednarodne unije za finančno pomoč. Resolucija ADF odreja zbiranje prispevkov za obrambo Mooneyja in Billingsa Kalifornijsko delavsko federacijo.

Pričakuje se, da bo od te unije akcije Mooney dobil dovolj sredstev, da bo lahko finančno svojo obrambo pred državnim vrhovnim sodiščem in pozneje tudi pred vrhovnim sodiščem, če bo potrebno. Samo za sumiranje zapisnika enoletnega zaslišanja pred posebnim tribunalom državnega vrhovnega sodišča in za pripravo materiala potrebuje Mooney \$10,000.

Naciji se tolažijo z 'glodom' v Ameriki

Boj z gladom v Nemčiji

Berlin, 21. dec. — Nemški božični Miklavž bo ta teden prinesel nemškemu ljudstvu malo kruha in še manj masla in mesa — toliko več pa kanonov, letal, bojnih ladij in podmornic. Da pa ne bodo stradajoči Nemci mislili, da oni sami stradajo, jih je nacijski tisk začel zadnje dni "korajžiti" z novicami o stradanju v Združenih državah. ... Der Angriff, organ ministrstva propagande Goebbelsa, je objavil celo stran poročil in slik, ki kažejo, kako gladne starke in otroke v New Yorku oblegajo misijonsko kuhinjo in prejemaajo miloščino. ... Dalje poroča o revščini in lakoti v slumih v Londonu. In, seveda, ko Nemci prečitajo take vesti, so takoj siti. ...

na katerem je zapisala, da je družini "samo v napotje in najboljše božično darilo za njenega moža in tri otroke bo, če se ona umakne s tega sveta."

EVROPA IZKLJUČENA IZ AMERIŠKEGA PAKTA

Neutrnostni načrt sprejet na panameriški konferenci

AMERIŠKA DELEGACIJA ZADOVOLJNA

Buenos Aires, Argentina, 21. dec. — Mirovni odbor panameriške konference je izvršil svoj nalog, ko je predložil zadnje načrte v raspravo delegatom. Včeraj je soglasno odobril resolucijo, katero je predložil Edmee Manigat, haitski delegat, ki urgira ustanovitev Panameriškega instituta v republiki Panami, kjer naj bi se vršile nadaljnje seje in konference predstavnikov ameriških republik s namenom, da se utrdi medsebojni sporazum, prijateljstvo in pospeši kulturni podvig ameriških narodov.

Val predlogi in načrti, odobreni na konferenci, bodo prišli pred pravne veščake, ki se bodo sestali v Washingtonu v prihodnjem aprilu. Rasprava je bila odročena na predlog Adolfa A. Berleja, člana delegacije Združenih držav, ki je poudarjal potrebo nadaljnje študije. Mehiki mirovni projekt bo tudi prišel na dnevni red, ko se bodo sestali pravni veščaki v Washingtonu.

Konferenčni odbor se je zedil, da načrti, ki so bili sprejeti na konferenci, so izključno ameriški. Nobena evropska država ne bo povabljena, naj se pridruži paktom, ki govorijo o vzdrževanju miru na ameriškem kontinentu, neintervenciji in neutrnosti.

Glavni načrti — kolektivna varnost, neutrnost in skupna akcija pri reševanju sporov med ameriški republikami — so bili ratificirani in s tem je bilo glavno delo končano. Panameriške konference, ki je izpolnila vsa pričakovanja predsednika Roosevelta, bo, kakor vse kaže, zaključena v sredo. Cordell Hull, ameriški državni tajnik in načelnik ameriške delegacije, je dejal, da je zadovoljen z uspehi, ki so bili doseženi na konferenci. "Naš sestanek je pokazal, kaj vse lahko dosežemo, če so 21 dobrih sosedov snide v znamenju pravega prijateljstva in pri konferenci mizi razpravljajo o medsebojnih problemih," je rekel Hull.

Buenos Aires, 21. dec. — Po Združenih državah predlagana konferenca, ki naj bi utrdila mirovno strukturo na ameriškem kontinentu, strukturo, kakršno je imel v mislih predsednik Roosevelt, ki je predlagal sklicanje panameriške konference, je bila uspešna. Vse ameriške republike so podprle mirovni načrt, ki ga je predložil Cordell Hull, načelnik ameriške

(Dolje na 2. strani.)

Fašisti potopili rusko ladjo z rudo

Hitler bi razkosal Španijo na dvoje

Moskva, 21. dec. — Uradna sovjetska vest se glasi, da so španjski fašisti potopili sovjetski motorni parnik Komsomol, ki je nosil 6900 ton manganene rude v Belgijo. Ladja je bila potopljena 14. decembra v gibraltarski ožini. Moskovski listi žigosajo ta čin kot navadno piratstvo in zahtevajo, da sovjetska vlada takoj zaščiti rusko plovidbo na Sredozemskem morju s oboroženim spremstvom.

(Neka neuradna vest iz Odesse se glasi, da je odplulo osem sovjetskih podmornic, tri torpedovke in dva rušilca v španske vode.)

Madrid, 21. dec. — Španska ljudska milica je večerja zdrobila dva fašistična napada v madridskem predmestju Pozuelo de Alacanu in na guadaramski gorski fronti s velikimi izgubami za fašiste. Milica je osvojila nekaj teritorijev v okolici Carabanchela in Villinuève zapadno od Madrida. Neprestana megla in hud mraz ovirata bojne operacije povsod.

London, 21. dec. — Informacije iz Berlina se glase, da si je Hitler takole samillil načrt glede Španije: španska država se naj razdeli na dvoje in Franco naj odbrzi zapadno polovico z Madridom vred. To Francovo polovico bo kontrolirala nacijska Nemčija. Glede kontrole vzhodne španske polovice, ki je zdaj večinoma pod Caballerovim režimom, naj pa pokrbi fašistična Italija!

Pariz, 21. dec. — Francoska parlamentarna mislija, ki se je vrnila iz Španije, poroča, da je 50,300 tujezemskih vojakov v španskih armadah na obeh straneh. Maročani iz španske Afrike, katerih je okrog 24,000, niso vsteli. Na fašistični strani je okrog 30,000 Nemcev, Italijanov, Francozov in Ircev, do čim je v četah španske ljudske vlade 12,000 Francozov in ostali so Rusi, Poljaki, Angleži, Belgijci, Nemci, Italijani, Jugoslovani in drugi.

Potres v Srednji Ameriki; 200 mrtvih

Osem mest razdejanih

San Vicente, Salvador, 21. dec. — Silen potres je v zadnjih 24 urah zadel osrje republike Salvador v Centralni Ameriki in dolezel na naštetih 200 mrtvih med razvalinami tega mesta, ki je štel 35,000 prebivalcev. Brez mlega vse mesto je uničeno. Prizadetih je še sedem drugih mest in naselij in očividci se boje, da bo število mrtvih naraslo čez tisoč.

Mehika je odprla dva tisoč novih šol

Mexico City, 21. dec. — Mehika vlada je v tem letu, ki se zdaj bliža h koncu, odprla 2000 novih osnovnih šol, v katerih ni verskega pouka kljub silni opoziciji, ki jo vodi katoliška cerkev v Mehiki proti tem šolam in katere naziva "socialistične."

Brez malega vsi študenti brez zasluzka

New York, 21. dec. — Devetdeset odstotkov dijakov, ki so letos naredili izpit na Columbijski in dokončali študiranje, je še danes brez zasluzka. Vsi imajo lepe diplome, ampak nobene — prakse in delodajalci še vedno dajejo prednost onim, ki imajo izkušnjo.

KITAJSKA ARMADA JE RAZOŽILA REBELE

Japonska politika ovira pogajanja

KAISEK SE NI IZPUŠČEN

Nanking, Kitajska, 21. dec. — Vlade čete so zajele in razorožile dva bataljona vojaških rebelov pri svojem prodiranju proti Šianfuju, glavnemu mestu province Šensi, središču revolte. Čete so odkorakale proti tej provinci, ko so rebeli ignorirali ultimatum nankingske vlade, naj v tridesetih urah izpuste generala Čiangja Kaišeka, kitajskega diktatorja, ki so ga ugrabili.

T. V. Soong, Kaišekov avak, je večerja došel v glavno mesto province Šensi, da se pogaja s maršalom Hsueh-liangom, voditeljem vojaške revolte, glede izpustitve diktatorja. Skušal ga bo pridobiti za sklenitev kompromisa, ki naj bi odvrnil civilno vojno. — Tu je bilo namignjeno, da bo maršal izpustil diktatorja in zapustil Kitajsko, če mu bo nankinska vlada garantirala osebno protekcijo.

Kaišek je bil ugrabljen pred devetimi dnevi. Tu prevladuje, mnenje, da bo Soong, bivši kitajski finančni minister, pregovoril Hsueh-lianga, da bo izpustil diktatorja. Soong je prijatelj maršala in to prijateljstvo se je začelo, ko je bil slednji mogoben vojni lord v Mandšuriji. Predstavnik nankingskega režima je dejal, da Soong ne reprezentira vlade v svojih pogajanjih z rebeli, da izpuste ugrabljenega diktatorja.

Hsueh-liangovo odločno protijaponsko stališče bo morda preprečilo sklenitev kompromisa. Maršal je takoj po izbruhu revolte pozval nankingsko vlado, naj napove vojno Japoniki, ki je z oboroženo silo okupirala Mandšurijo in sedaj osvaja nadaljnje kitajske teritorije. Ako se bo Hsueh-liang v interesu lastne varnosti odločil za umik v inozemstvo, kar je običaj poraženih kitajskih generalov, bo predal svoje rebelne čete generalu Hsianu, mirovnemu komisarju v provincama Šensi in Suiyuan.

Avstrijski nacijski jezni na Windsorja

Dunaj, 21. dec. — Avstrijski hitlerjevec in tudi avstrijski klerikalec so jezni na bivšega angleškega kralja Edvarda in barona Rothschilda, ki je dal Edvardu zavetje v svojem gradu v Ennsfeldu. Edvard je namreč postal čez noč obolevanec avstrijskih kmetov, ki vsak dan v trumah prihajajo pred grad in mu prirejajo ovacije. Med kmeti se tudi širi govorica, da bi bilo najbolje, če si Avstrija izvoli Edvarda za svojega kralja. In to je razkačilo pristaše Habsburžanov kakor tudi Hitlerja.

Rusija bo prešela vernike in brezverce

Moskva, 21. dec. — Pri prihodnjem štetju prebivalstva v Sovjetski uniji, ki se vrši prihodnji mesec, bodo štetli tudi vernike in brezverce. Vaškemu prebivalstvu, ki je izpolnil 16. leto, bo zastavljeno vprašanje, če veruje v Boga ali ne. Verska vzgoja ne pride v poštev, vprašanje je, kaj danes veruje po svojem prepričanju. Listi urgirajo ljudi, naj odgovore resnico na vsako vprašanje, kajti nova ustava Rusije jamči vsakemu versko svobodo in prav tako svobodo brezverstva.

Lov za absolutno ničlo

Kakor znano, je letošnjo Nobelovo nagrado za kemijo prejel prof. Peter Debye, po rodu Holanec, ki pa deluje že več nego dve desetletji na nemških visokih šolah in je pred nedavnim prevzel vodstvo slavnega novega Zavoda cesarja Viljema za fiziko v Berlinu-Dahlemu. Prof. Debye je, kakor bo dovolj znano, eden izmed vodilnih raziskovalcev v področju atomske fizike in mrzlotne tehnike. Na podlagi poskusov, ki jih je izvedel po njegovih navodilih, je mogel prof. de Haas v Leydenu proizvajati mrzlotne stopinje, ki ležijo samo nekoliko tisočink stopinje nad absolutno ničlo, nad najnižjo možno temperaturo. Prof. Debye hoče sedaj z velikimi pripravami svojega zavoda še bližje k tej mrzlotni točki. Kako si to zamišlja, je povedal v razgovoru z nekim časnikarjem.

Ce hočemo vedeti, kaj išče fizik okrog absolutne ničle, je dejal, si moramo predstaviti, kaj je prav za prav toplota in mrzlotota. Oba pojma sta fizikalno isto, in sicer močnejše ali slabotnejše gibanje najmanjših delcev, molekulov. Čim bolj mrzlo je kakšno telo, tem slabotnejše je to gibanje, pri absolutni ničli pa se sploh neha. Toda molekuli se danes niso temeljni delci snovi. Sestojijo iz atomov in ti so sestavljeni spet iz jeder pozitivno električnih nabojev in iz še tisočkrat lažjih delcev negativno električnega naboja, tako zvanih elektronov. Kaj se dogaja s temi elektroni v bližini absolutne ničle? Ali sploh izginejo? Ali se dogajajo z njimi stvari, o katerih doslej morda nihče ne slutimo?

Prof. Debye si je lov za temi zadnjimi problemi razdelil v več etap. V mrzlotnem laboratoriju si je dal postaviti vrsto kompresorjev, v katerih se po znanih postopkih plini pod močnim pritiskom spreminjajo v tekočine. Tu gre za pline, katerih izparišča leže posebno nizko. Da more tekočina, ki s lahko izpušča sebe in svojo okolico ohlajevati, ve vsakdo, ki je dal alkoholu ali etru izpuhiti na svoji koži. Pri tem je občutil razločno neki intenzivni mrz. Fizik to dejstvo za svoje namene s pridom izkorišča. Jemlje pa pline, ki se dajo utekočiniti šele pri zelo nizkih temperaturah.

"Tu lahko vidite poedine etape na poti do absolutne ničle druge poleg druge," je dejal prof. Debye. "Vsako predstavlja poedin kompresor, v katerem je moglo plin utekočiniti. S kisikom se prične, ki izpušča pri 183 stopinjah pod ničlo, potem pride dušik, s katerim pridemo do 16 stopinj mrzota, vodik nas spravi že v razdaljo 10 stopinj do absolutne ničle, in helij, ki se da najtežje utekočiniti, pa nam daje že 4 stopinje absolutno minus 269 stopinj Celzija!"

Ce sedaj pritak v cilindru s tekočim helijem zmanjšamo na ta način, da izčrpamo nekaj zraka, tedaj izpariva ta plin šele pri nižji temperaturi, prav tako kakor zavre voda na visokih hribovih do pod 100 stopinjami. Prof. Keesom je pred nekoliko leti dosegel z vakuumom 5 milijontink atmosfere, da se je helij helij ohladil na 0,7 abso-

lutne stopinje. To je pa tudi skrajna mrzlotota, ki jo moremo doseči s utekočinjeno plini. Še nižje pridemo, in to je 5. etapa, s pomočjo magnetizma."

Ce namagnetimo neko telo, tedaj ne pomeni to nič drugega, nego da smo v male elementarne magnetne, iz katerih to telo sestoji, spravili neki red. Ti mali delci, ki si jih moremo predstavljati najmanj tako majhne kakor atome, imajo kakor vsak magnet svoj severni in južni tečaj. Magnetizacija ne pomeni sploh nič drugega, nego da se večji del elementarnih delcev uredi. Pri hipni demagnetizaciji pa kažejo stremiljenje, da bi se zopet vrnil v prejšnji red oziroma nered. Splošni naravni zakon pravi, da se nered pri takšnih procesih ne more povečati. Če ga že neke povečamo, tedaj moramo v drugem delu telesa nered zmanjšati. Zmanjševati nered pa pomeni doseči manjše nihalne amplitude in s tem nižje temperature. Tako je mogoče s pomočjo "paramagnetnih soli" (n. pr. kromovega galuna) priti še pod temperaturo tekočega helija. Te soli in te metode so zadnja četa znanosti v boju za doseg absolutne ničle. In na ta način je prof. de Haas po Debyejevih navodilih dosegel razdaljo samo nekoliko tisočink stopinje od absolutne ničle, na ta način hoče sedaj prof. Debye z izpolnjenimi pripomočki priti še nižje.

Marsikdo se je že vprašal, kako more znanost tako nizke temperature sploh še meriti, ko je že to čudno, da jih dosega. Zivorebrni toplomer nas pusti, kakor znano, že pri minus 40 stopinjah Celzija na cedilu. Za večji mrz uporablja alkoholni toplomer, ki kaže pa tudi "samo" do minus 130 stopinj, kjer se alkohol spremeni v lepe kristale. Za še nižje temperature uporablja znanost zato plinski toplomer. Tudi plini se v mrzlu krčijo, kakor vsa telesa. Plin, ki ga je posebno težko utekočiniti, zaprejo v majhno posodo, ki je z ozko cevko v zvezi z zivorebrnim stebrom. Ob tem zivorebrnem stebrom čitamo po tem temperaturo. S takšnim plinskim termometrom izmerimo lahko še mrz minus 269 stopinj Celzija, a s posebnim helijevim toplomerom pridemo celo do 0,7 stopinje nad absolutno ničlo. Še nižje temperature, ki jih dosegajo s paramagnetnimi solmi, je treba preračunati po ovinku. "Ce dosežemo z nekim magnetnim poljem določene sile absolutno temperaturo 1 stopinje," pravi prof. Debye, "in potem dosežemo, da nam zadostuje za dosego neke še nižje, neznae temperature desetkrat slabotnejše magnetno polje, tedaj moramo izračunati, da smo dospeli do absolutne temperature 0,1 stopinje. Magnetska polja pa se dajo čisto natanko izmeriti."

Ko je fizika dospela do skrajnih mej naravnega zakona, se seveda ni zadovoljila z zavestjo, da more proizvajati tako silno mrzlototo, temveč hoče še vedeti, kako se obnaša stvar v tako ekstremnih okoliščinah. Ze doslej je odkrila, da izgube neke kovine v bližini absolutne ničle svoj električni upor popolnoma. Mor-da ji bo uspelo tu razrešiti še

Slabo za enotno stranko v N. Yorku

Delavska stranka zaprla vrata socialistom in komunistom

New York. — Pred volitvami in tudi po volitvah se v bolj naprednih delavskih krogih in med liberalci mnogo govori oziroma izraža upanje, da bo v prihodnjih štirih letih prišlo do konsolidacije progresivnih in radikalnih delavskih skupin v skupni delavski stranki.

S tem na vidiku so tudi mnogi pristasi neodvisne delavske politične akcije agitirali in glasovali za Roosevelta, češ, da to delajo "zadnjič" in da bo v prihodnjih letih prišlo v Ameriki do nove politične regupacije, v kateri bo delavstvo nastopilo neodvisno pot. V New Yorku so šli ti elementi še korak dalje in ustanovili takozvano "ameriško delavsko stranko", ki je vodila agresivno kampanjo za Roosevelta in demokratskega gubernatorja Lehmana in za njuno izvolitev potrošila okrog \$250.000. Drugih kandidatov ni imela. Bila je le "privesek demokratske stranke."

Na čelu ameriške (newyorške) delavske stranke so bili socialisti in pristasi stare garde, ki se abirajo okrog New Leaderja in Jewish Daily Forwarda, vsi vplivni unijaki voditelji. Socialisti, ki so v državi New York še vedno relativno močna politična sila, so upali, da se bo ta stranka razvila v federalizirano delavsko stranko, v kateri bi tudi oni lahko sodelovali kot organizirana sila.

Eksekutiva te stranke pa je zadnjič zaprla vrata socialistom in komunistom. Sprejela je sklep, ki pravi, da ne more postati nihče član ameriške (newyorške) delavske stranke, ki je član druge politične stranke. To se tiče predvsem komunistov in socialistov, katerim je zabranjen vstop v delavsko stranko kot posameznikom in še bolj kot organiziranim skupinam. Eksekutiva pravi, da je storila ta korak, da obdrži unije kontrolo nad stranko.

Izključena je tudi tako zvana "ljudska stranka", katero so organizirali deničarski socialisti po odstopu iz stranke, toda njih ta sklep ne zadene, ker so organizirani v socialdemokratski federaciji. Kot taki se bodo lahko udeleževali v delavski stranki. Sploh je njih vodja Louis Waldman tudi član njene eksekutive.

S tem je eksekutiva newyorške delavske stranke je pokazala, da želi tako stranko, katero bodo lahko popolnoma dominirali unijaki birokrati. O kakšni članski demokraciji sedaj v stranki ni nobenega duha. Tudi je reformistična in oportunistična do skrajnosti.

Kakšno "bodočnost" ima ta stranka, je tudi veliko vprašanje. Pri zadnjih volitvah je v mestu New Yorku potegnila okrog 240.000 glasov, izven New Yorka pa okrog 35.000. Vprašanje je, koliko glasov bi bila prejela, ako bi bila imela svoje kandidate. Za Roosevelta in Lehmana je bilo lahko dobiti glasove.

Newyorška delavska stranka ima bodočnost le, ako se prelevi v federalizirano delavsko stranko in odpre vrata vsem delavskim skupinam, vključujoč socialiste in komuniste. Slednji so pri zadnjih volitvah sicer izgubili pravico do svoje liste pri prihodnjih volitvah, ker niso prejeli dovolj glasov — dobili so jih manj kot predpisani minimum — 50.000 — toda socialisti so kljub ravni blaginji in Rooseveltovega vala izšli dobro iz volitev.

Nositelji njih državne liste dr. Harry W. Laidler je kot gubernerski kandidat prejel po vsej državi nad 96.000 glasov ali le okrog 4000 manj kot Louis Waldman pred štirimi leti. Norman Thomas jih je prejel nad 86.000. Izven mesta New Yorka in Rochesterja so socialisti v vseh okrajih dobili več glasov kakor pa na primer ameriška (newyorška) delavska stranka. Lehman je na njene liste izven teh dveh mest prejel le 35.000 gla-

Slika kaže fante, ki so zastavkali v taborišču CCC v Renu, Nev., v znak protesta proti slabim hrani, ki so jo dobivali.

Pohod brezposelnih v Washington

Prireda ga januarja kot protest proti likvidaciji WPA

New York. — Kot protest proti masnim odločitvam reliefnih delavcev po vsej državi, namerava Workers Alliance of America, zveza brezposelnih, organizirati v januarju pohod v Washington.

Protesti proti delni likvidaciji WPA se še razlegajo širom države. V New Yorku so sedebe stavke v reliefnih uradih nekaj vsakdanjega. V Pleasantville, N. J., so reliefarice, uposlene pri klekanju ali nekaj podobnega, okupirale mestno hišo kot protest proti odločitvam. V sedeščih stavki v reliefnem uradu je bila tudi skupina artistov in "belo-ovratničarjev" v Chicagu.

Minnesotaki farmarji so prošli turek imeh v Minneapolisu velik protestno shajanje proti odpravi reliefnih del, pri katerih so bili uposleni po vsaj prizadeti farmarji. Teh je v Minnesoti 19.000. Protestno akcijo vodi Farmers Holiday zveza. Tudi iz Južne Dakote je prišel glas o velikih protestnih akcijah farmarjev proti nameri, da vlada premesti WPA pod Resettlement administracijo, kar pomeni likvidacijo reliefnih del. V tej državi so bili farmarji najbolj prizadeti po suši.

V San Franciscu tudi grmi proti Hooverjski reliefni politiki zvezne administracije, katere se je oklenila takoj po volitvah. Oni dan se je deputacija 200 belo-ovratniških reliefarjev zbrala v uradu plaarskega projekta WPA in zahtevala od direktorja Jamesa Hoopera konec odločitev ter uposlitve vseh odlovljenih reliefnih delavcev.

Druga deputacija 300 reliefnih delavcev pa se je isti čas pod vodstvom Workers Alliance napotila v urad državnega reliefnega administratorja s aličnimi zahtevami in protesti.

O vseh teh protestih in zahtevah je seveda obveščena tudi reliefna administracija v Washingtonu. Z reliefnimi delavci nastopajo solidarno tudi unije, ki so skušali podaljšati delovne ure na polju mehkega premoga.

Operatorji, ki so naslovili pisno Lewisu, so organizirani v zvezi, ki kontrolira 70 odstotkov produkcije mehkega premoga.

Konferenca med rudarji in operatorji

Rudarji odbili predlog glede podaljšanja delavnika

Washington, D. C. — (FP) — Konferenca med predstavniki rudarske unije UMWA in operatorji se bo pričela 17. februarja, na kateri se bodo pogajali o sklenitvi nove pogodbe. Veljavnost stare potoče 1. aprila.

Dasi je konferenca še daleč, so operatorji še informirali Johna L. Lewisa, predsednika rudarske unije, da bodo zahtevali podaljšanje delovnega tedna na 40 ur, toda plač ne bodo zvišali. V pisnu Lewisu pravijo, da so od 1. 1938 še trikrat zvišali plače. Sedanja pogodba določa \$5.50 plače na dan na severnem polju premoga in \$5.10 na pužnem. Operatorji argumentirajo, da je znižanje meze potrebno, da bodo lahko znižali ceno premoga in tako povečali število konzumentov, ki zdaj zaradi visokih cen rabijo olje, plin in električno silo. Drugi argument je, da bodo rudarji, ki so uposleni pri akordnem delu, več zaslužili, najmanj 14 odstotkov, če se bo produkcija premoga zvišala.

Odmev na sugestijo glede negotovne delavnika je že prišel. Mnoge krajevne unije in distriktne organizacije so napovedale splošno stavko prihodnjopomlad, če bodo baroni premoga vztrajali pri svoji zahtevi in

Veliko število inozemcev išče naturalizacijo

Workers Alliance bo skušala mobilizirati vse allo-brezposelnih in reliefnih delavcev v prihodnjih tednih za velik pohod v Washington. Vrhli se bo najbrže aredi januarja, ko bo kongres v sasednji.

Te številke dokazujejo povečano zanimanje za pridobivanje ameriškega državljanstva, ki se splošno pojavlja v zadnjih dveh ali treh letih. Število tujerodcev, ki niso še bili naturalizirani, stalno pada. Ljudsko štetje od 1. 1920 je našlo 6.284.613 inozemcev v Združenih državah. Od tedaj, soč po podatkih, ki so na raspolago, je njihovo število padlo na 4.922.000 in od teh kakih 1.159.000 je storilo začetne korake za pridobitev ameriškega državljanstva.

Natančne podatke o naturalizacijah imamo šele od 1. 1907, ko so državna sodišča začela pošiljati v Washington duplikate vsakega državljankega papirja. Skupno število v zadnjih tridesetih letih znaša 6.805.829 prvih papirjev, 4.234.492 pronen za drugi papir in 3.781.232 državljanških papirjev. — FLIS.

Vesti iz Primorja

V Opatjem selu je bil tajnik krajevne fašistične organizacije Viktor Gallas, ki je hkratu tudi tajnik organizacije v Tolminu, zamenjan z novo močjo, Josipom Montonerijem. Silna sprememba je bila izvršena tudi v Tolminu, kjer je bil imenovan za fašističnega komisarja Spiridon Piccinini.

Posedniku Karlu Arčonu iz Arčonov (Miren) je zgorel senik s 40 kvintal sena.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojcem v domovino

Policijski napad na reliefne delavce v New Yorku, ki so okupirali reliefni urad.

Tovar, ki ga je moral pustiti v New Yorku francoski parnik Champlain, ko so zastavkali stanišni delavci.

KRIŠTOF DIMAČ

Special JACK LONDON. — In angleščino prevedel FRANCE MAGAJNA

Indijane, ki je šel na čelu, je iznenada zadovoljno vzkliknil in pokazal na velik prostor sivega pogaženega snega, ki je bil posut z ogledanimi jelenjimi lobanjami in tako poteptan, kakor da se je borila na njem cela armada. Iz tega je Dimač spoznal, da se je Indijancem po zadnjem meteu posrečil bogat lov.

Nastopal je dolgi severni mrak in Dimač se je dozdevalo, kakor da se Indijanci sploh ne kanijo utaboriti. Brez počitka so potovali skozi vedno bolj gosto temo. Na nebu so se zažigale migljajoče zvezde, ki jih je napol zelenjast zelenkasti čad utripajočega severnega sija. Dimačevi psi so najprej ujeli glasove taborišča. Strigli so z ušesi in željno cvili. Potem so ti glasovi dospeli tudi do človeških ušes. Začulo se je zamolklo, oddaljeno bučanje, ki pa je bilo brez tiste pokojne lepote, navadno lastne oddaljenim glasovom. Bil je to visok, rezek zvok, ki so ga preglašali še rezkajši kriki. Bilo je to zato, ker tuljenje stoterih volčjih psov. Bil je to krik nemira in bolesti, otožen krik obupa in upora. Dimač je dvignil šipo svoje ure, in otipavši z golimi prsti kazavca, je ugotovil enajst. Indijanci so začeli stopati hitreje. Noge, ki so se dvigale dvajseti napornih ur, so se dvigale vedno urneje, tako da so nazadnje skoroda tekli. Iz temnega borovega gozda so nenadoma stopili na goljavo, ki je bila razsvetljena od številnih ognjev. Prej zamolkli glasovi so postali hkratu razločni, kajti pred njimi je ležalo glavno indijansko taborišče.

In ko so vstopili vanj in začeli stopati po krivuljastih stazah tega lovskega taborišča, je zavlekel okrog njih velik hrup. Sprejeli so jih kriki, pozdravi, vprašanja in odgovori, šaljive pripombe, renčanje volčjih psov, ki so se besno zaganjali proti tujim, Dimačevim, zmerjanje žensk, smeh, cvilenje otrok, vekaenje dojenčkov in ječanje trpečih bolnikov. Prava pravcata "jeriha", ki jo je slišati samo v taboru robatega, prvobitnega človeka divjine.

Dimačevi spremljevalci so udrli haje okoli sebe s palicami in suvaje s pušknimi kopiti odganjali napadajoče pse. Njegovi lastni psi so se tolikim sovražnikom grizoc in renčoc umikali in se atakali med noge svojih človeških braniteljev.

Ustavili so se na poteptanem snegu ob ognju, okoli katerega so sedeli čok in dva Indijanca ter pražili podolgovate kose karibjega mesa. Trije drugi mladi Indijanci so, zaviti v kožu-hovino, ležali na posteljnjakih, narejenih iz borovih vej. Čok se je ozrl preko ognja in pogledal svojega tovariša z brezčutnim obrazom, kakor njegovi tovariši. Ne da bi črnil, se je zopet začel baviti s praženjem mesa.

"Kaj pa je?" ga je vprašal Dimač, ki ga je tovarišev ravodušje skoro razjezilo. "Mar si postal mutast?"

Na Čokovem obrazu se je pojavil stari, prijeteljski nasmeh. "Nak," je odgovoril. "Indijane sem. Vadam se le v umetnosti zatajevanja čustev. Kdaj so te ujeli?"

"En dan po tvojem odhodu."

"Hm!" je rekel Čok in v očeh mu je zaplaval muhasta blešč. "Počutil sem izobno, do komolca sem Boga zahvalil. To je tabor samcev." Mahnil je z roko, kakor da bi s to kretnjo hotel objeti ves tabor, ki je obstajal iz ognja, na snegu ležečih borovih posteljnjakov, sušecih se jelenjih kož in zaslonov, ki so bili spleteni iz borovih vej in vrbovih šib. "In ti tukaj so samci." Pokazal je z roko na mlade Indijance in jim rekel nekaj besed v njihovem govtavem jeziku. Beli bliski njihovih oči in zob so odobraval njihovo trditve. "Ti fantje so vsi srečni, da te vidijo, Dimač. Kar sedi in si posuši mokasine, medtem ti bom pa pripravil kaj pod zobe. Njihovega jezika sem se že dobro naučil, kaj? Tudi ti se boš, ne boj se, zakaj, kakor kaže, bova dolgo časa ostala pri njih. Tu-

kaj je še eden najine barve. Ujeli so ga pred šestimi leti. Irec je in pobral so ga neke blizu jezera Great Slave. Ime mu je Danny McCan (izg. Deni Mekken.) Mož se je umiril in se je oženil z Indijanko in ima že dva frkolina. Navzlic temu pa jo bo pobral, kadar se mu ponudi prva prilika. Vidliš tisti mali ogenj na deani? Tam je njegovo taborišče."

Očividno so Dimaču odkazali za bodoče bivališče prostor, kamor so ga bili pripeljali, kajti njegovi ulovitelji so se zgubili nekam v sredo taborišča in pustili njega in pse pri Čokovem ognju. Dočim se je bavil s svojim obvalom in použival vroče meso, je Čok kuhail in žlobudral.

"Ugriznila sva v kisllo jabolko, Dimač. Le poslušaj me! Naj velja kar hoče, morala bova odnesti najina kopita odtod. Veš, to so pristni divji Indijanci. Niso beli, njihov poglavar pa je. Govori, kakor bi imel polna usta soka, in če ni od glave do pete škot, potem sploh ni škotov na svetu. Je vrhovni poveljnik vsega tega ravsa in kavsa. Kar on reče, to drži kakor pribito. Je prav, da takoj od začetka izveš to stvar. Danny McCan poskuša že šest let, da bi se od njega ločil. Danny je dober človek, pa nima v sebi pravega strupa. On dobro pozna pot, ki pelje ven iz te dežele. Na lovskih pohodih je zvedel zanjo. To pot ledi zapadno od tiste, po kateri sva dospela sem. Nima dovolj poguma, da bi se polotil sam. To da zdaj smo trije in mislim, da bo bomo srečno popihali. Kosmatin je cel možak, pa je navzlic temu precej bedast."

"Kdo je ta kosmatin?" je vprašal Dimač in pogoltnil kos vročega mesa.

"Ne, vrhovni capin, tisti škot. Stara se že in menda že spi. Jutri te bo posval k sebi in ti bo jasno dopovedal, kakšna ničila si sedaj, ko se živiš na njegovem veleposessvu. Ti kraji so njegovi. To si moraš zapisati v betico. Nihče jih še ni preiskal in zato so neoporečno njegovi. In Bog ne daj, da bi ti to resnice kdaj pozabil. Njegova lovišča merijo okoli dvajsetisoč kvadratnih milj. On je bel Indijane, on in pa krilo. Hm! Kaj pa tako zijaš vame. Počakaj, jo boš že videl. Saj je vredna, da jo človek pogleda; vsa bela je, kakor njen papo, stari kosmatin. In, dragi moj, koliko je tu jelenov! Videl sem jih. Čreda šteje na stotisoče glav, za njimi gre na tisoče volkov in maček, ki živijo od zasotnih in od poginulih živali. Tole taborišče bomo kmalu zapustili. Čreda se pomika proti vzhodu in nekega dne bomo morali pospraviti naše stvari in iti za njo. Kar pobijemo, pojemo oziroma prekadimo in ahranimo za na spomlad, da bo kaj za pod zobe; preden se lososi vrnejo v reke. Zapomni si še to, da je stari kosmatin najboljši izvedenec o jelenih in lososih in da ga ni, ki bi ga v tej zadevi prekosil. — Glej, baš zdaj se bliža kosmatin. Menda se nekam odpravlja," je Čok zašepetal in sklenil, da se obrisla svoji mastni roki ob kožuhenega izmed psov.

Jutro se je že in mladeniči so se prepirali okoli ognja ter cvrtili karibje meso, ki so ga hlastno poživali, čim je bilo le malo osmojeno. To je bil njihov zajtrk. Dimač se je ozrl in zagledal majhnega, vitkega moža, ki je bil po divjaški navadi oblečen v kožo, toda neoporečno bele polti. Stopal je pred pasjo vprego, ki je vlekla sani. Za njimi pa je koračilo kakih deset ali dvanajst Indijancev. Dimač je zdobil vročo kost in, srkajoč kadeči se mozeg, zri svojemu gostitelju nasproti. Gosti zalizci in rumenkastosi lasje, okajeni od taboriščnega ognja, so poglavarju zakrivali večji del obraza, vendar niso mogli zakriti njegovih mršavih, skoro mrtvaško vdrtilih lic. Bila je to zdrava mršavost, tako je sklepal Dimač, ko je opazil njegove krepke nozdrvi in nenavadno široke in vzbokle prsi, ki so jamčile, da ima v sebi obilo kisika in življenjskih sil.

(Dalje prihodnje.)

kal po železniški progi s sklenjenimi rokami na hrbtu. "Ja misli na svojo družino v starem kraju. Nekateri so mu zavidali njegovo trdno naravo, ker se ni dal okreniti ne na levo in ne na desno. Marsikateri pijanček je včasih rekel sam pri sebi, da bi bilo dobro, če bi se znal tako brzdati kakor Birc.

Birc je dobro vedel, kaj mislijo tovariši o njem. Nobenega ni imel, kateremu bi v odkritosrčnem pogovoru pojasnil svoje misli. Videl je svojo in svojih tovarišev bodočnost, ko bo prišel konec vsemu. Ostali bodo suhi kakor cerkvene miši, on pa bo šel v stari kraj in obnovil veselo življenje pri ženi in otrocih.

Cestokrat si je mislil, da bi bilo dobro, če bi se preselil k drugim ljudem. Nerodno je bilo le to, ker ni znal angleškega jezika. Pri drugih bi bil še večji tujec nego je pri domačih.

V štirih mesecih je imel Birc že dve sto dolarjev. To je bila že čedna vsota in sklenil jo je poslati ženi. Šel je na pošto in oddal denar, potem pa veselo stopal proti domu. "Še nekaj stotakov na dolg pa bo precej zaleglo in dolga bom kmalu prost," si je mislil.

Kmalu je prejel pismo od žene, da je prejela denar. Oplešala mu je razmere doma in pripomnila, da se sosedje čudijo, ker ji je po nekaj mesecih bivanja v Ameriki že poslal tako veliko vsoto. Sosedov Tiče, ki je v Ameriki že deset let, je poslal samo petsto dolarjev.

On je Tičeta poznal in vedel je vzrok, zakaj je tako malo poslal. V pismu je že hotel pojasniti ženi, kako nekateri razpajo denar po nepotrebnem, a se je premislil. Bal se je namreč, da bi ga žena ne razumela, zato je najbolje, če molči in obdrži stvar zase.

Včasih si je očitil, da ne dela prav, ker ne posvari svojih tovarišev, ker mečejo stran težko prisluženi denar, toda vedel je, da njegova beseda ne bi dosti zalegla. Bodo že spoznali svoje napake in takrat, ko ne bo ne dela in ne denarja, se bodo kesali, a bo prepozno. Čemu bi se brigal toliko za druge, ko pa ima sam dovolj skrbi. Štel in računal je, kako dolgo bo moral biti v Ameriki, da bo plačal dolgeve in prinesel nekaj denarja domov. Težkega dela v premošnjiku se je že naveličal in prav tako tovarišev, ki so ga zbadali ob vsaki priliki.

Prav za prav pa mu je bilo žal, ker jim ni mogel pomagati. Vsaka pametna beseda bi bila odveč. Spomnil se je tistih žen

in mater, ki so jih tovariši pustili v stari domovini, matere, ki je imela tu sina, kateri je razmetaval denar, ona pa je životarla v revščini; žen, ki so se mučile z otroci, njih močje pa pijančevali v Ameriki. Spomnil se je na moža, ki je vrge pismo svoje žene, v katerem je pisala, da ona in otroci strdajo, v peč in se potem napil. S tem je bila stvar rešena. On bi bil vesel, če bi se ljudje spametovali, toda tega ni mogel pričakovati, ker pregovor pravi, da se pijanec spreobrne, ko se v jamo zvrne.

Neko nedeljo se je Birc kot navadno podal na sprehod po železniški progi. Ko je došel do nasipa, se je zazri v kotanjo, v kateri so ležale pločevinaste škatle, zaboji in druga šara. Med to šaro je opazil mali zabojček, ki je vzbudil njegovo pozornost. Ustavil je korak, kajti zabojček ga je vlekel k sebi kakor magnet. "Saj vem, da ni nič, kdo vraga naj bi kaj dragocenega vrge med staro šaro," si je mislil. Vendar mu nekaj ni dalo miru. "No, pa bom pogledal, kaj je v njem," je dejal in se splazil čez ograjo v kotanjo. Odprl je zabojček in prikazali so se šopi bankovcev.

"Ali je to mogoče, ali sanjam!" je vzkliknil in buljil v denar. Začel je preštevati bankovce in naštel je šest tisoč dolarjev. To je bila sreča za rudarja, da si večje ni mogel želeči.

Razume se, da je Birc še tisti dan temeljito spremenil svoj načrt. Prav nič ni odlašal in že naslednji dan je pobral šila in kopita, zasedel vlak in se odpeljal proti New Yorku. Tam se je vkrcal na parnik, ki ga je odpeljal domov.

Doma so se ljudje čudili, ko so izvedeli, da je Birc prinesel tisočake iz Amerike, kjer je bil le nekaj mesecev. Pa naj še kdo reče, da ni denarja v obljubljeni dežel! Toliko ga je, da se tisočaki valjajo v jarnik ob železniški progi, ampak vsi ljudje niso tako srečni kakor je bil Janes Birc, ki je po naključju prišel do bogastva.

SLOVENSKA NARODNA PODPORA JEDNOTA

Izdaja svoje publikacije in še posebno list Prosveto za korist, ter potrebno agitacijo svojih društev in članstva in za propagando svojih idej. Nikakor pa ne za propagando drugih podpornih organizacij. Vsaka organizacija ima običajno svoje glasilo. Torej agitatorični dopisil in naznanila drugih podpornih organizacij in njih društev naj se ne pošiljajo listu Prosveto.

SPITE TRDNO, VZIVAJTE VASO HRANO

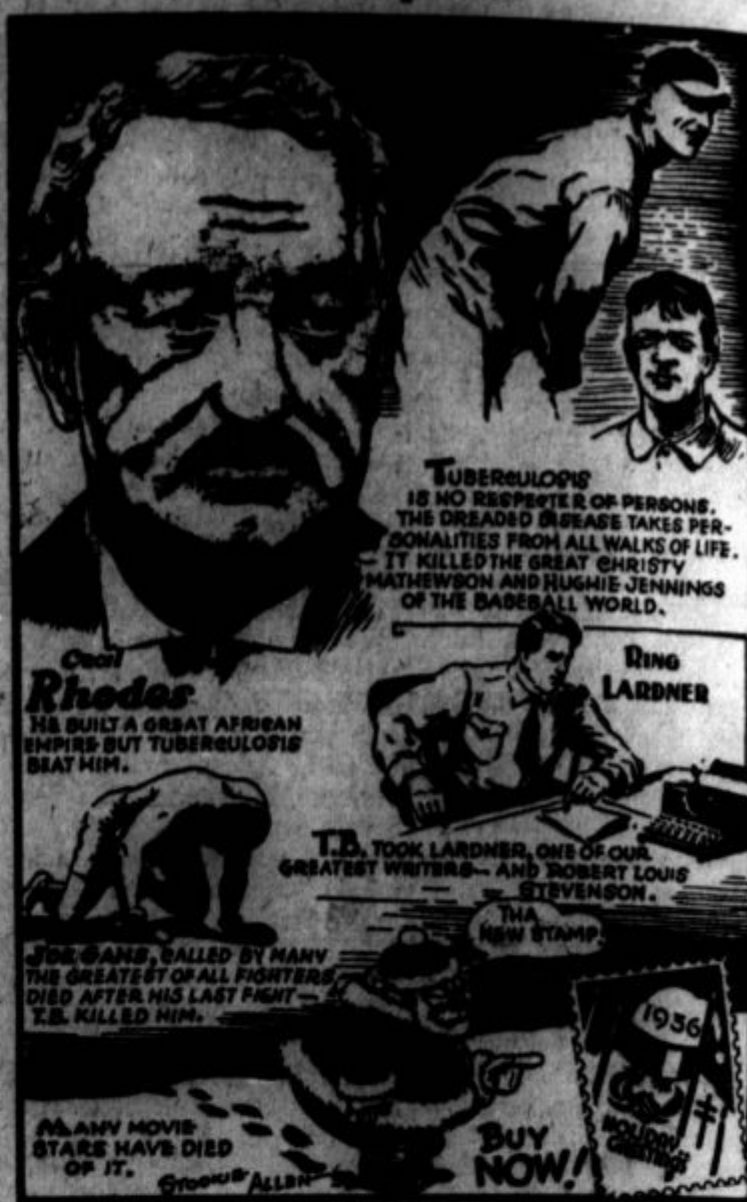
TRINER'S ELIXIR OF BITTER WINE

Mnogokrat odpravi neprebravnost in zaprtnico

NAROČITE SI PROSTI VZOREC
Triner's Bitter Wine Co.
544 S. Wells St., Chicago, Ill.
Pošljite mi brezplačni vzorec.
Ime
Naslov

No Respector

Razumljivo vprašanje
"Kaj so centavri, mamica?"
"Čudna bitja so to, otrok moj — pol človek, pol konj!"
"Kje pa potem spe, v postelji ali v hlevu?"

Listen to the Yugoslav Radio Hour at
PALANDECH'S TRAVEL BUREAU
AND FOREIGN EXCHANGE
Station WWAE. Every Sunday 1 to 2
536 S. Clark St., Chicago. — Har. 3006

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 10. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in prijete eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine k eni naročnini. List Prosveto stane za vse enako, za člana ali nečlane \$6.00 za eno letno naročnino. Ker pa člani še plačajo pri ascensu \$1.20 za tednik, se jim to prijete k naročnini. Torej sedaj ni varoka, reči, da je list predrag za člana S.N.P.J. List Prosveto je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Cena lista Prosveto je:

Za Zdrž. države in Kanado \$6.00	Za Cicero in Chicago je.....\$7.50
1 tednik in.....4.50	1 tednik in.....4.50
2 tednika in.....3.00	2 tednika in.....3.10
3 tednika in.....2.40	3 tednika in.....2.90
4 tednika in.....1.20	4 tednika in.....2.70
5 tednikov in.....nič	5 tednikov in.....1.50
Za Evrope je.....\$9.00	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pismu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo:—Vsakej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahvaloval sam svoj list tednik, bode moral tisti član in dotična družina, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveto. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo snikati datum za to vsoto naročnika.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsote \$.....

1) Ime.....Čl. društva št.....

Naslov.....

Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

2).....Čl. društva št.....

3).....Čl. društva št.....

4).....Čl. društva št.....

5).....Čl. društva št.....

Mesto.....Država.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnika, knjige, koledarje, leake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO
S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA
V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne
Cene amerne, unijako delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTERY

2657-53 SO. LAWNDALE AVENUE

Telefon Rockwell 4904

CHICAGO, ILL.

Tam se dobe na željo tudi vsa ustmena pojasnila

Frank Kroll:

SREČA

Janez Birc je dobil delo v rovu prvi dan, ko je prišel v Ameriko iz starega kraja. Takrat so bili taki časi, da ni bilo treba tedne stikati za delom, ker je povsod manjkalo delavcev. Tako je začel Birc služiti dolarje še predno si je poiskal stanovanje v naselbin. Bil je mlad in močan in se ni strašil težkega dela, kajti kot novinec je vedel, da ne more dobiti drugečnega.

V tistih letih so baroni premo-ga potrebovali delavce in se niso prav nič brigali, kaj so in od kje prihajajo. Trg za premo-g je bil velik in baroni so lahko prodali premo-g, kolikor so ga rudarji nakopali in spravili na površje. Takrat se ni bilo strojev v ro-vih in potrebovali so veliko šte-vilo delavcev. Kdor je bil zdrav in je hotel delati, je našel zaslu-šek povsod, zlasti pa v rovih pod zemljo.

Globoko pod zemljo je bilo kakor na mravišču. Rudarje je bilo toliko, da so bili yčas kar v napotje drug druge.

mu. Birc je bil vesel, ko se je znašel v tej veliki družbi. Tuh-tal je, kako bo grabil denar in ga pošiljal svoji družini, katero je pustil v starem kraju. Tam je imel posestvo, toda tiščali so ga dolgov. Plaćevanje obresti je požrlo vse dohodke in tako je težko preživljal svojo družino. Edini izhod je videl v Ameriki, v de-želi dolarjev, kjer leži, kakor so pravili, denar kar na kupih.

Ze dolgo je zbiral denar za po-tovanje v Ameriko. Končno se je želja izpolnila in prišel je čas od-hoda. Poslovil se je od žene in otrok in se podal na dolgo pot v Ameriko v nadi, da se kmalu vr-ne nazaj, obložen z denarjem.

Nekaj tednov pozneje je bil že uprežen pri trdem delu v premo-govniku. Dasi se je znojil, je bil vseeno vesel, ker je vedel, da bo tem več zaslužil, čim bolj bo ga-ral. Težko delo ga je utrujalo, toda bil je zadovoljen, ko je po končanem delu izračunal, koliko je zaslužil.

Cez nekaj tednov je imel že toliko denarja, da je vrnil vsoto, ki so mu jo posodili za potovanje v Ameriko. S tem se je iznebil prve skrbi. Odlej naprej bo po-

šiljal denar ženi, da bo plačevala dolgeve na posestvo.

Njegovi tovariši, ki so bili že več let v Ameriki in so znali za-pravljati denar, so ga smatrali za akopuha. Zbadali so ga ob vsaki priliki, a on se za to ni zme-nil. Večinoma so bili samci in bi-lo jim ni mar, kaj počnejo s pri-služnim denarjem. Nekateri so ga pognali po grlu, drugi so ga zaigrali pri kvartanju, in če ga je še kaj ostalo, so vedeli za druge prostore, v katerih so se hitro iznebili denarja.

Birc je obsopal početje svojih tovarišev. Kar v glavo mu ni hotelo, zakaj tako lahkomišleto zapravljajo težko prisluženi de-nar. Kadar so ga nagovarjali, naj se pridruži veseli družbi, se je hitro izmuznil. Potem so se norčevali in zbijali šale na nje-gov račun, a on jih ni več aličal. Vedno so bili oprezni, da ni-so ali predalec, kadar je bil on navzoč, ker so vedeli, da je Birc močan in da se ne ustraši vsa-kega.

Ob nedeljah, ko so njegovi to-variši popivali doma ali v gostil-nah, je Birc iskal zabave drugje. Sprehajal se je po okolici, kora-

Sovjetski vojaki se spuščajo s padali na zemljo v bližini voja-šklega letališča v Moskvi.